

การใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ในการเรียนการสอนของ สถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดนราธิวาส

Usage of Malay Textbook (Jawi Alphabet) for Teaching in the Pondok institution, Narathiwat Province

มะนะพียะ เมาที้ ป.ร.ด. (Manapiyah Maoti, Ph.D.)¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ในการเรียนการสอนของสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดนราธิวาส เป็นการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวมและวิเคราะห์การใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ในการสอนอิสลามศึกษา และค้นหาแนวทางอนุรักษ์และพัฒนาตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างเหมาะสมในสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยโต๊ะครู ผู้ช่วยโต๊ะครู และผู้เรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จำนวน 106 คน ประกอบด้วยโต๊ะครูจำนวน 30 คน ผู้ช่วยโต๊ะครูจำนวน 31 คน และผู้เรียน จำนวน 45 คน คัดเลือกโดยวิธีการเฉพาะเจาะจง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า การใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ในการเรียนการสอนนั้นมีมากที่สุด โดยมีมากกว่า 8 เล่มต่อสัปดาห์ 5 เล่มต่อวัน ส่วนใหญ่จะเป็นรายวิชาเกี่ยวกับหลักการศรัทธา สอนในช่วงเวลาหลังละหมาดมัฆริบ (ระหว่างเวลา 18.30-20.00) มากที่สุด ส่วนแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาด้วยตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ให้คงไว้ดั้งเดิมซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์เป็นอันดับต้นๆ และไม่ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการเขียนภาษามลายูด้วยอักษรโรมัน (โรมัน) เพราะว่าการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ควรให้สอดคล้องกับความต้องการและผ่านความเห็นชอบของโต๊ะครู ผู้ช่วยโต๊ะครู และผู้เรียน

คำสำคัญ : ตำราภาษามลายู อักษรยาวี สถาบันศึกษาปอเนาะ

Abstract

This survey research aimed to compile and analyze the use of Malay textbook (Jawi alphabet) in teaching and learning of Islamic studies and looking to the conservation and to develop Malay textbook (Jawi alphabet) as well as to support the midst of changeable society in Narathiwat province. The sample of the study were used purposive sampling of 106 teachers and learners from different Pondok institution, including 30 teachers, 31 assistant teachers, and 45 learners. Data were collected using questionnaires and analyzed using percentage, mean, standard deviation.

¹ อาจารย์ สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

The findings showed that Malay textbook (Jawi alphabet) were the most used for teaching in the Pondok institution in Naradhiwas province that more than eight books per week and 5 books per day. Most of the books were related to the Principles of Faith and they were used after Maghrib prayer time (18.30 - 20.00). For conservation and development of teaching and learning Islamic studies using Malay textbook (Jawi alphabet) should be persisted as for conserving and they should not be replaced and developed using Roman alphabet. Because conservation oriented development should be consistence with the requirement and the approval of Tok Guru (religious teachers), assistant teachers, and students.

Keywords : Malay Textbook, Jawi Alphabet, Pondok Institution.

บทนำ

การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างเช่น จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลาในพื้นที่อำเภอ เทพา จะนะ สะบ้าย้อย และนาทวี มีลักษณะแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม การปฏิบัติศาสนกิจ การศึกษา สังคม และภาษา มีรูปแบบเฉพาะที่สามารถมองภาพได้ชัดเจนโดยเฉพาะด้านภาษาซึ่งใช้ภาษามลายูในการสื่อสารและการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และตามอัยยาคัย ซึ่งจะเห็นได้ชัดในการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มัสยิด ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) และสถาบันศึกษาปอเนาะ

สถาบันศึกษาปอเนาะเป็นสถาบันการศึกษานอกโรงเรียนหรือการศึกษาตามอัยยาคัยที่ได้รับความนิยมจากประชาชนและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีโต๊ะครู หรือผู้ช่วยโต๊ะครูเป็นศูนย์กลางในการบริหารและจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน รวมถึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการอบรมสั่งสอนเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยิ่งไปกว่านั้นในอดีตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เคยเป็นแหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษาที่สำคัญและมีชื่อเสียง (Matheson & Hooker, 1988) ดินแดนแห่งนักปราชญ์ (Ahmad Fathy, 2001) มีนักเรียนจากประเทศต่างๆ มาศึกษาในพื้นที่นี้ เช่น ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย กัมพูชา และบรูไน (Abdul Latif Hamidong, 1985) เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วได้นำความรู้ที่เรียนไปเผยแพร่ในประเทศของตนต่อไป จึงถือเป็นหลักประกันอย่างหนึ่งว่าสถาบันศึกษาปอเนาะเป็นสถานศึกษาซึ่งผลิตคนให้เป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรม

สถาบันศึกษาปอเนาะเป็นศูนย์รวมทางอัตลักษณ์ของชาวมลายูมุสลิมเนื่องจากเป็นสถานศึกษาเรียนรู้คู่กับสังคมมุสลิมไทยมายาวนานมากกว่า 500 ปี จากการศึกษาพบว่าสถาบันศึกษาปอเนาะแห่งแรกเกิดขึ้นที่กัวลาบือเกาะ จังหวัดปัตตานี ในราวคริสต์ศักราชที่ 16 (อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต และนุমান หะยีมะแซ, 2553) สถาบันศึกษาปอเนาะเป็นสถาบันการศึกษาที่เก่าแก่ที่สุดที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ของตนเองได้ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในทุกสมัย (อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต และคณะ, 2554) เป็นความภาคภูมิใจในเกียรติและศักดิ์ศรีที่ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม การเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจ แต่สถาบันศึกษาปอเนาะก็ยังคงอยู่ในสังคมมลายูมุสลิมมาโดยตลอด จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ พบว่าในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสถาบันศึกษาปอเนาะ จำนวนมากถึง 430 แห่ง (สำนักงานการศึกษาเอกชน, 2556)

จังหวัดนราธิวาสเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีสถาบันศึกษาปอเนาะก่อตั้งขึ้นในหลายอำเภอเช่นเดียวกับในจังหวัดอื่นๆ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2547 รัฐบาลออกกฎระเบียบให้สถาบันศึกษาปอเนาะจดทะเบียนเป็นทางการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ พ.ศ. 2547 ปัจจุบันสถาบันศึกษาปอเนาะในจังหวัดนราธิวาสที่จดทะเบียนแล้วมีจำนวน 62 แห่ง (สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส, 2556) หลังจากรัฐบาลออกระเบียบจดทะเบียนแล้ว

รัฐบาลได้พยายามพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะโดยอาศัยความร่วมมือจากโต๊ะครูที่มีชื่อเสียงและเชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยจัดทำประมวลการเรียนรู้อิสลามศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ จนสามารถรวบรวมรายวิชาได้ทั้งสิ้น 16 รายวิชา (สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจที่ 12, 2548) ตามความสามารถและความประสงค์ของโต๊ะครูที่จะเปิดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนในรายวิชา และตำราเรียนแต่ละแห่งแตกต่างกัน ส่วนใหญ่ใช้ตำราภาษามลายู(อักขรยาวี)และภาษาอาหรับเป็นสื่อการเรียนการสอน

ตำราภาษามลายู(อักขรยาวี)ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีการใช้อย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและโดดเด่นของสถาบันศึกษาปอเนาะ และเป็นอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ นอกจากนี้ใช้ในการเรียนการสอนแล้วตำราเรียนภาษามลายู(อักขรยาวี) เป็นสื่อที่ใช้ในการค้นคว้าความรู้ด้านอิสลามศึกษาด้วย แต่ปัจจุบันกระแสความนิยมในภาษามลายู (อักขรยาวี) กำลังเปลี่ยนไปสู่ภาษามลายูอักขรรูมี (อักขรโรมัน) (อารีลักษณ์ พูลทรัพย์, 2556) ประกอบกับนโยบายของรัฐที่ได้จัดระเบียบสถาบันศึกษาปอเนาะเป็นสถาบันการศึกษาที่อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน) อาจส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์อันโดดเด่นดังกล่าวของปอเนาะอีกทางหนึ่ง จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการใช้ตำราเรียนภาษามลายู (อักขรยาวี) ในสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนราธิวาส เพื่อวิเคราะห์สัดส่วน และค้นหาแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) ให้สามารถพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การใช้ตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) ในการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ของสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อค้นหาแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) ในสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดนราธิวาส

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการออกแบบสอบถาม เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ประชากรกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยโต๊ะครู 30 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 ผู้ช่วยโต๊ะครู 31 คน คิดเป็นร้อยละ 29.24 และผู้เรียน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 42.45 รวมทั้งสิ้น 106 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะกลุ่ม (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ การศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์

ตอนที่ 2 สถานภาพสถาบันปอเนาะ เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปด้านการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะ มีทั้งหมด 9 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาด้วยตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและดำรงอยู่ได้อย่างเหมาะสมในสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดนราธิวาส มีทั้งหมด 10 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเสนอความคิดเห็นต่างๆ นอกเหนือจากคำถามที่มีอยู่แล้วซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ในการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะ

สำหรับการกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้แบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึงระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึงระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึงระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึงระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึงระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและสถานภาพสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยนำแบบสอบถามมาจัดเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะตัวแปรที่ศึกษาแล้วหาค่าร้อยละแต่ละรายการ หลังจากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางและการบรรยายตามตารางที่น่าเสนอ
2. ประมวลผลแบบสอบถามหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในตอนต้นที่ 3 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาอธิบายเชิงพรรณนา
3. เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ โดยนำข้อเสนอแนะต่างๆ มาจัดกลุ่มและวิเคราะห์ด้วยกระบวนการเชิงอุปนัย (Inductive data analysis) เพื่อตอบปัญหาการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 97.16 อายุระหว่าง 15 - 25 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.67 ผ่านการศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.01 มีประสบการณ์การเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะมากที่สุด คือ 5 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.50

2. สถานภาพการใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ในสถาบันศึกษาปอเนาะ

การใช้ตำราการเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะมากที่สุด คือ มากกว่า 10 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 55.66 รองลงมา คือ 6 - 10 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 36.79 และ 3 - 5 เล่ม น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.54 ตามลำดับ

การใช้ตำราการเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะ (ผู้ตอบสามารถระบุมากกว่าหนึ่งข้อ) ใช้ตำราใน ภาษาอาหรับ และภาษามลายู (อักษรยาวี) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.96 รองลงมา คือ ภาษามลายู (อักษรโรมัน) คิดเป็นร้อยละ 10.37 และ น้อยที่สุดคือ ภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 0.94 ตามลำดับ

สถาบันศึกษาปอเนาะจะใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) มากที่สุดคือ มากกว่า 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 36.79 รองลงมา คือ 2 - 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 27.35 และน้อยที่สุด คือ 7 - 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 11.32 ตามลำดับ

การเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะจะใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ต่อวัน มากที่สุดคือ มากกว่า 5 เล่ม ต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 40.56 รองลงมา คือ 3 เล่มต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 19.81 และ น้อยที่สุดคือ 5 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 11.32 ตามลำดับ

การเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะใช้ตำราภาษามลายู (อักขรยาวิ) ต่อสัปดาห์มากที่สุด คือ มากกว่า 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 39.62 รองลงมาคือ 2- 4 เล่มต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 22.64 และน้อยที่สุดคือ ต่ำกว่า 2 เล่ม ต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 1.88 ตามลำดับ

การเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะใช้ตำราภาษามลายู (อักขรยาวิ) ตามรายวิชามากที่สุดคือ รายวิชาหลักการศรัทธา (เตาหีด) คิดเป็นร้อยละ 75.47 รองลงมาคือ รายวิชาจริยธรรม (อัคลาก) คิดเป็นร้อยละ 65.09 และน้อยที่สุดคือ รายวิชาอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.88 ตามลำดับ

การเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะใช้ตำราภาษามลายู (อักขรยาวิ) ในช่วงเวลา (ผู้ตอบสามารถระบุมากกว่าหนึ่งข้อ) หลังละหมาดมัฆริบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.49 รองลงมา คือ หลังละหมาดซุบฮี คิดเป็นร้อยละ 50.00 และน้อยที่สุด คือช่วงเวลาอื่นๆ (เช่น หลังละหมาดอิซา) คิดเป็นร้อยละ 4.71 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถานภาพการใช้ตำราภาษามลายู (อักขรยาวิ) ในสถาบันศึกษาปอเนาะ

	รายการ	จำนวน n = 106	ร้อยละ
ตำราที่ใช้ในสถาบันปอเนาะ	ต่ำกว่า 3 เล่ม	0	0
	3 - 5 เล่ม	8	7.54
	6 - 10 เล่ม	39	36.79
	มากกว่า 10 เล่ม	59	55.66
	รวม	106	100.0
ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน	ภาษาอาหรับ	89	83.96
	ภาษามลายู (อักขรยาวิ)	89	83.96
	ภาษามลายู (อักขรรูมี)	11	10.37
	ภาษาอังกฤษ	1	0.94
	อื่นๆ(ภาษาอูรดู)	3	2.83
รวม	106	100.0	
การใช้ตำราภาษามลายู (อักขรยาวิ)	ต่ำกว่า 2 เล่ม	0	0
	2 - 4 เล่ม	29	27.35
	5 - 6 เล่ม	26	24.52
	7 - 8 เล่ม	12	11.32
	มากกว่า 8 เล่ม	39	36.79
รวม	106	100.0	
จำนวนการใช้ตำราในภาษามลายู (อักขรยาวิ) ต่อวัน	1 เล่ม	0	0
	2 เล่ม	16	15.09
	3 เล่ม	21	19.81
	4 เล่ม	14	13.20
	5 เล่ม	12	11.32
	มากกว่า 5 เล่ม	43	40.56
รวม	106	100.0	

ตารางที่ 1 (ต่อ) สถานภาพการใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ในสถาบันศึกษาปอเนาะ

รายการ	จำนวน n = 106	ร้อยละ	
จำนวนการใช้ตำราในภาษามลายู (อักษรยาวี) ต่อสัปดาห์	ต่ำกว่า 2 เล่ม	2	1.88
	2 - 4 เล่ม	24	22.64
	5 - 6 เล่ม	22	20.75
	7 - 8 เล่ม	16	15.09
	มากกว่า 8 เล่ม	42	39.62
	รวม	106	100.0
รายวิชาที่จัดการเรียนการสอนด้วย ตำราภาษามลายู(อักษรยาวี)	รายวิชาอัลกุรอาน	42	39.62
	รายวิชาอัลหะดีษ	65	61.32
	รายวิชาหลักการศรัทธา (เตาหีด)	80	75.47
	รายวิชาศาสนบัญญัติ (ฟิกฮฺ)	35	33.01
	รายวิชาจริยธรรม (อัคลาก)	69	65.09
	รายวิชาอักษรวิธี่ (นาฮู)	35	33.01
	รายวิชาวากยสัมพันธ์ (ซอราฟ)	29	27.35
	รายวิชาอรรถาธิบายอัลกุรอาน (ตัฟซีร์)	61	57.54
	รายวิชาหลักการอ่านอัลกุรอาน (ตัจวีด)	41	38.67
	รายวิชาหลักการอรรถาธิบายกุรอาน (อูซูลตัฟซีร์)	20	18.86
	รายวิชาหลักการวัจนะ (อูซูลหะดีษ)	9	8.49
	รายวิชาหลักศาสนบัญญัติ (อูซูลฟิกฮฺ)	20	18.86
	รายวิชาแบ่งมรดก (ฟารอเอด)	34	32.07
	รายวิชาศาสนประวัติ (ตารีกฮฺ)	31	29.24
	รายวิชาสำนวนโวหาร (บาลาเฆาะฮฺ)	14	13.20
	รายวิชาตรรกวิทยา (มันติก)	9	8.49
อื่นๆ	2	1.88	
ช่วงเวลาที่ใช้จัดการเรียนการสอนใช้ตำรา ภาษามลายู(อักษรยาวี)	หลังละหมาดซุบฮี่	53	50
	ระหว่างเวลา 08.00 - 12.00	46	43.39
	หลังละหมาดซุฮรี	36	33.96
	ระหว่างเวลา 13.00 - 15.00	45	42.45
	หลังละหมาดมัฎริบ	62	58.49
	ระหว่างเวลา 20.00 - 22.00	43	40.56
อื่นๆ (เช่น หลังละหมาดอีซฮาอ)	5	4.71	

3. การอนุรักษ์และพัฒนาตำราภาษามลายู (อักษรยาวี)

ผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แนวทางอนุรักษ์และการพัฒนาตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและดำรงอยู่อย่างเหมาะสมในสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดนราธิวาส พบว่า

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D.= 0.43) เมื่อพิจารณารายประเด็นของผู้ตอบแบบสอบถามมาเป็นอันดับแรก คือ ควรที่จะอนุรักษ์ตำราภาษามลายูให้คงไว้ดั้งเดิม ($\bar{X} = 4.73$, S.D.= 0.74) รองลงมา คือ ควรที่จะอนุรักษ์การเรียบเรียงตำราภาษามลายูให้คงไว้ดั้งเดิม ($\bar{X} = 4.70$, S.D.= 0.69) และ ควรอนุรักษ์การเรียนตำราภาษามลายูให้คงไว้ดั้งเดิม ($\bar{X} = 4.70$, S.D.= 0.76) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางอนุรักษ์และพัฒนาตำราภาษามลายู (อักษรยาวี)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ควรอนุรักษ์ตำราภาษามลายูให้คงไว้ดั้งเดิม	4.73	0.74	มากที่สุด
ควรอนุรักษ์การเขียนตำราภาษามลายูให้คงไว้ดั้งเดิม	4.67	0.82	มากที่สุด
ควรอนุรักษ์การเรียบเรียงตำราภาษามลายูให้คงไว้ดั้งเดิม	4.70	0.69	มากที่สุด
ควรอนุรักษ์การอ่านตำราภาษามลายูให้คงไว้ดั้งเดิม	4.63	0.78	มากที่สุด
ควรอนุรักษ์การเรียนตำราภาษามลายูให้คงไว้ดั้งเดิม	4.70	0.76	มากที่สุด
ควรพัฒนารูปแบบตำราภาษามลายูให้เหมือนหนังสือทั่วไป	2.81	1.62	ปานกลาง
ควรพัฒนาการเรียบเรียงตำราภาษามลายูให้ทันสมัย อ่านและเข้าใจง่าย	3.01	1.66	ปานกลาง
ควรพัฒนาการเรียนการสอนตำราภาษามลายูโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย	3.25	1.58	ปานกลาง
ควรรับการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการเรียนการสอนตำราภาษามลายูโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย	3.25	1.64	ปานกลาง
ควรพัฒนาการเขียนภาษามลายูด้วยอักษรโรมัน (โรมัน)	2.22	1.48	น้อย
รวม	3.79	0.43	มาก

4. ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เสนอให้รัฐบาลหรือผู้เกี่ยวข้องสนับสนุนสถาบันศึกษาอเนกในการพัฒนาเชิงอนุรักษ์การใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) โดยการจัดอบรม สัมมนาการใช้ตำราภาษามลายู(อักษรยาวี) จัดทำสื่อและพจนานุกรมภาษามลายู (อักษรยาวี) การพัฒนาตำราภาษามลายู(อักษรยาวี)ควรให้สอดคล้องกับความต้องการและผ่านความเห็นชอบ ของโต๊ะครู ผู้ช่วยโต๊ะครู ผู้เรียน และต้องคำนึงถึงการเข้าสู่ประชาคมประชาชาติอาเซียนของประเทศไทยด้วย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นพบว่า การใช้ตำราการเรียนการสอนในสถาบันศึกษาอเนกส่วนใหญ่มากกว่า 10 เล่ม เป็นรายวิชาที่หลากหลายตามความถนัดและเฉพาะทางของโต๊ะครูและผู้ช่วยโต๊ะครู สอนทั้งกลางวัน กลางคืน เช้า และ เย็น การใช้ตำราการเรียนการสอนในภาษาอาหรับและภาษามลายู(อักษรยาวี) มากที่สุด เนื่องจากภาษาอาหรับเป็นภาษาอัลกุรอานและอัลหะดีษหรือเรียกง่าย ๆ ว่าภาษาเป็นต้นกำเนิดของศาสนาอิสลาม นอกเหนือจากเป็นภาษาของชาวสวรรค์แล้ว ภาษาอาหรับเป็นภาษาที่ไม่สูญหายจากโลกนี้แน่นอน ดังที่อัลลอฮ์รับประกันในอัลกุรอาน ซูเราะฮ์ อัลหัจร์ (15 : 9) ได้ดำรัสว่า “แท้จริงเราได้ประทานข้อตักเตือน(อัลกุรอาน)ลงมา และแท้จริงเราเป็นผู้รักษามันเป็นอย่างดีแน่นอน” ดังนั้นภาษามลายู (อักษรยาวี) เป็นภาษาที่ตัวอักษรคัดลอกมาจากภาษาอาหรับซึ่งเป็นภาษาอัลกุรอานและภาษาวิจาณะของท่านศาสดาทุตจึงมีความรู้สึกว่ามีความสัมพันธ์

ใกล้ชิดกับภาษาอาหรับซึ่งเป็นภาษาศาสนา เป็นภาษาที่มาพร้อมกับการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม อักษรยาวีกับศาสนาอิสลามเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกกันได้ ดังนั้นศาสนาอิสลามมีส่วนที่ทำให้เกิดกระบวนการการเขียนอักษรยาวีขึ้น (Mahayudin Haji-Yahaya, 1994) ตำราภาษามลายู(อักษรยาวี)เป็นตำราที่ช่วยให้สังคมเข้าใจเรื่องราวอิสลาม (ฟาเดิลล์ หะยีฮาระสะ และการตีนี้วาโด, 2556) ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้การใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ในการเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะมีบทบาทมาก ซึ่งเป็นตำราหลักในการเรียนการสอนมากกว่า 8 เล่ม ต่อสัปดาห์ 5 เล่มต่อวัน นอกจากนั้นการศึกษาครั้งนี้พบว่า การเรียนการสอนโดยใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ในรายวิชาหลักการศรัทธา (เตาหีด) มากที่สุด เพราะเป็นรายวิชาที่มุสลิมทุกคนต้องรู้และเป็นหลักพื้นฐานต่อการศรัทธา ดังในอัลกุรอาน ซูเราะฮุมม์ฮัมมัด (47:19) อัลลอฮ์ได้ตำรัสว่า “ฉะนั้นพึงรู้เถิดว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์” สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง “สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาของสถาบันศึกษาปอเนาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” พบว่า สถาบันศึกษาปอเนาะมีเป้าหมายสูงสุดคือ เน้นให้ผู้เรียนมีความศรัทธามีความรู้ และสามารถปฏิบัติตามแนวทางอัลกุรอานและอัลสุนนะฮะ (นิละาะ แวอุเซ็ง และคณะ 2553) ส่วนการเรียนการสอนใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ในช่วงเวลาหลังละหมาดมัฆริบ(ช่วงเวลา18.30-20.00)มากที่สุดเนื่องจากเวลานี้เป็นเวลาที่สถาบันปอเนาะเปิดสอนทั่วไปและเป็นช่วงเวลาที่บังคับผู้เรียนทุกคนที่อยู่ในสถาบันปอเนาะต้องเรียนโดยไม่แยกแยะกับผู้เรียน ดังนั้นตำราที่สอนในช่วงเวลานี้จะเหมาะสมกับทุกคนและเข้าใจง่าย

ประเด็นแนวทางการอนุรักษ์ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ในสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดนราธิวาสโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าควรที่จะอนุรักษ์ตำราภาษามลายู(อักษรยาวี)ให้คงไว้ดังเดิมในรูปแบบการเรียบเรียง การเรียนการสอน การเขียน การอ่าน และเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยของ อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต และคณะ (2554) พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการให้จัดการศึกษาของสถาบันศึกษาปอเนาะเป็นการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและไม่ต้องการให้ปอเนาะเป็นปอเนาะสมัยใหม่ และผลการวิจัยของนิละาะ แวอุเซ็ง และคณะ (2553) พบว่า โต๊ะครูและผู้ช่วยโต๊ะครูส่วนใหญ่ต้องการให้สถาบันศึกษาปอเนาะมีสถานภาพเป็นแบบเดิม ประเด็นนี้ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความคิดเห็นสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าการอนุรักษ์ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ในสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดนราธิวาส เป็นประเด็นที่สำคัญมากที่ต้องคำนึงถึงเมื่อคิดที่จะมาพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะ การพัฒนาต้องคงอนุรักษ์เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ดั้งเดิม ส่วนในประเด็นการพัฒนาตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและดำรงอยู่อย่างเหมาะสมนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยกับการที่จะมาพัฒนาการเขียนตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) ในรูปแบบสมัยใหม่ โดยเฉพาะการพัฒนาตำราโดยการเขียนในอักษรโรมัน การพัฒนาตำราในรูปแบบให้เหมือนหนังสือทั่วไป ทันสมัย อ่านแล้วเข้าใจง่าย การพัฒนาการเรียนการสอนตำราโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย การศึกษาในประเด็นดังกล่าวพบว่า การพัฒนาการเขียนตำราภาษามลายูด้วยอักษรโรมัน อยู่ในระดับน้อยที่เห็นด้วย เพราะอักษรยาวีเป็นเอกลักษณ์ของสถาบันศึกษาปอเนาะที่ดำรงมายาวนานคู่ขนานกันกับสถาบันศึกษาปอเนาะมากกว่า 500 ปีมาแล้ว ดังนั้น ถ้าหากเอาประเด็นนี้มาพัฒนาโดยไม่คำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถาบันศึกษาปอเนาะแล้ว ความเป็นดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะก็จะหายไปจากพื้นที่นี้อย่างสิ้นเชิง สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่าของเดิมที่ดีต้องอนุรักษ์ การพัฒนาจะต้องให้ดีกว่าเดิม (Ahamad Zahro, 2004)

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เสนอให้รัฐบาลหรือผู้เกี่ยวข้องสนับสนุนสถาบันศึกษาปอเนาะในการพัฒนาเชิงอนุรักษ์การสอนอิสลามศึกษาการใช้ตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) โดยการจัดอบรมสัมมนาการเรียนการสอนตำราภาษามลายู (อักษรยาวี) จัดทำสื่อ และพจนานุกรมภาษามลายู(อักษรยาวี) การพัฒนาการสอนอิสลามศึกษาการใช้ตำราภาษามลายู(อักษรยาวี) ควรให้สอดคล้องกับความต้องการและผ่านความเห็นชอบของโต๊ะครู ผู้ช่วยโต๊ะครู ผู้เรียน และต้องคำนึงถึงการสู่ประชาคมประชาชาติอาเซียนด้วย เพราะในช่วงเวลาที่ผ่านมามีสถาบันศึกษาปอเนาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นที่รู้จัก ยอมรับ และเป็นสถานที่เรียนรู้อาเซียนคนในคาบสมุทรมลายู

ข้อความที่กล่าวข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะนั้น จะต้องคงอยู่กับสังคมมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสสืบไป แต่อาจจะมีการพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอนโดยการนำเอาสื่อสมัยใหม่มาประกอบในการเรียนการสอนเพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามเอกลักษณ์ของสถาบันศึกษาปอเนาะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เพราะโต๊ะครู ต้องการที่จะอนุรักษ์ให้สภาพหรือระบบการจัดการเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะ เป็นมรดกสืบทอดไปยังลูกหลานของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสตลอดไป

สรุป

จากผลการวิจัย พบว่า การใช้ตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) มากที่สุดในสถาบันศึกษาปอเนาะมากกว่า 8 เล่มต่อสัปดาห์ การใช้ตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) ในรายวิชาหลักการศรัทธามากที่สุด และการเรียนการสอนที่ใช้ตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) ในช่วงเวลาหลังละหมาดมัฆริบ (ช่วงเวลา 18.30 - 20.00) มากที่สุด ส่วนตำราภาษาอูรดูและภาษาอังกฤษที่ใช้น้อยที่สุด รายวิชาที่ใช้ตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) น้อยที่สุดคือหลักการวัจนะ (อุซูลหะดีษ) และรายวิชาตรรกวิทยา (มันติก) และการเรียนการสอนที่ใช้ตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) ในช่วงเวลาหลังละหมาดอีซาอุน้อยที่สุด ส่วนแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและดำรงอยู่อย่างเหมาะสมในสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดนราธิวาสโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก อันดับแรกที่ควรอนุรักษ์มากที่สุดคือ ควรอนุรักษ์ตำราภาษามลายูให้คงไว้ดั้งเดิม ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามไม่ต้องการการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือการพัฒนาการเขียนภาษามลายูด้วยอักขรวิธี (โรมัน) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เสนอให้รัฐบาลหรือผู้เกี่ยวข้องสนับสนุนในการพัฒนาเชิงอนุรักษ์การใช้ตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) ในรูปแบบการจัดอบรม สัมมนาการใช้ตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) จัดทำสื่อ และพจนานุกรมภาษามลายู (อักขรยาวี) การพัฒนาตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) ควรให้สอดคล้องกับความต้องการและผ่านความเห็นชอบของโต๊ะครู ผู้ช่วยโต๊ะครู ผู้เรียน และต้องคำนึงถึงการอุปราคาประชาชาติอาเซียนด้วย เพราะในช่วงเวลาที่ผ่านมามีสถาบันศึกษาปอเนาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นที่รู้จัก ยอมรับ และเป็นสถานที่เรียนรู้ของคนในคาบสมุทรมลายู และจะคงอยู่เพื่อช่วยผลิตเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรมอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน) ที่ดูแลสถาบันศึกษาปอเนาะ ควรมาพัฒนาตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) โดยคำนึงถึงความเป็นดั้งเดิมและคงอัตลักษณ์ให้สอดคล้องกับบริบทสถาบันศึกษาปอเนาะ
2. หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนควรส่งเสริมและพัฒนาตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) ให้คงอยู่กับสถาบันศึกษาปอเนาะตลอดไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) เชิงอนุรักษ์ที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและดำรงอยู่อย่างเหมาะสมในสถาบันศึกษาปอเนาะ
2. ควรศึกษาทิศทางการพัฒนาตำราภาษามลายู (อักขรยาวี) ในสถาบันศึกษาปอเนาะ เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

รายการอ้างอิง

- นิเลาะ แวเอซิง และคณะ. (2553). สภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการศึกษาของสถาบันศึกษาปอเนาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 16(6), 1013-1034.
- ฟาเดลล์ หะยีฮาระสะ และการตีนี้ วาโด. (2556). การพัฒนาการเรียนรู้ภาษามลายูคลาสสิกโดยใช้อักษรยาวี. ศูนย์สันติวิธีจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักการศึกษาเอกชน. (2556). *นโยบาย ยุทธศาสตร์ ข้อมูลสาระสนเทศ*. กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้.
- สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส. (2556). *แบบสรุปจำนวนสถาบันศึกษาปอเนาะ*. เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2556, จาก www.opecnara.go.th/web/index.php.
- สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 12. (2548). *ประมวลการเรียนรู้อิสลามศึกษาในสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ยะลา : สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 12.
- อารีลักษณ์ พูลทรัพย์. (2556). *เงื่อนไขแห่งอัตลักษณ์ทางภาษาต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐไทย*. บทความวิจัยในโครงการศึกษาสภาพทางภาษาและประวัติศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้ สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต และนุমান หะยีมะแซ. (2553). *ทฤษฎีใหม่สถาบันการศึกษามุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ปัตตานี: สถาบันการวิจัยและวิชาการ.
- อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต และคณะ. (2554). วิเคราะห์ความต้องการเพื่อพัฒนารอบหลักสูตรตาดีกาและสถาบันศึกษาปอเนาะ. *วารสารสงขลานครินทร์ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 17(1), 93-103.
- Abdul Latif Hamidong. (1985). *Peranan Pondok dalam Mengembangkan Bahasa Melayu di Selatan Thailand*. Kertas Kerja Perbentangan Hari Sastera, Pulau Pinang.
- Ahmad Fathy al-Fatani. (2001). *Ulama Besar dari Patani*. Bangi : Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Ahmad Zahro. (2004). *Lajnah Bahtsul Masail 1926-1999: Tradisi Intelektual NU*. Yogyakarta: LKiS.
- Mahayudin HajiYahaya. (1994). *Naskhah Jawi Sejarah dan Teks. Jid.1*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Matheson, V. & Hooker, M.B. (1988). *Jawi Literature in Patani: The Maintenance of an Islamic tradition*. JABRAS, V. 61. A Centre of Pure Islamic Teaching and Scholarship.